

4. WINTER G.

In Rabenhorst: Die Pilze Deutschlands, Oesterreichs und der Schweiz. Abt. II. Ascomyceten, p. 235: 1887.

Wageningen, Januari 1952.

Mededelingen van de Commissie inzake Wetenschappelijk Onderzoek van de St. Pietersberg. No. 21.

EEN ZELDZAME TIPULIDE.

door

BR. THEOWALD
(Amsterdam)

Bij het Tipuliden-materiaal van de St. Pietersberg dat ik van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden ter determinatie ontving, bevond zich een zeer interessante vondst. Het is een exemplaar van *Tanyptera nigricornis* Mg. (grenspaal 51-53; 23-V-1950). Deze soort is zeldzaam in heel Europa. Mannheims geeft de hem bekende exemplaren op in: Lindner, Die Fliegen der Palaearktischen Region, Lief. 167. Het zijn een tiental exemplaren, en de vindplaatsen liggen over heel Europa verspreid. In het Zoologisch Museum te Amsterdam bevindt zich nog een exemplaar: Putten (G.), 15-V-1920; leg.: J. Th. Oudemans.

Naast deze zeldzame soort komt in Europa nog voor *Tanyptera atrata* L. Deze soort is meer algemeen en komt ook in ons land tamelijk veel voor. Het is een grote Tipulide, waarvan de larve zich ontwikkelt in hout. De imago is fel rood en zwart getekend. Bij de ♂♂ kan de rode kleur plaats maken voor geel of zwart, zodat het uiterlijk erg variabel is, en men er vroeger ook wel twee variëteiten of zelfs twee soorten in onderscheidde. *T. nigricornis* is kleiner (vleugellengte max. 12 mm) en het 9e tergiet heeft een driehoekige inkeping. Verder is het een verkleinde uitgave van *T. atrata* L. Ook van deze soort zal de larve zich wel in hout ontwikkelen.

Summary.

Tanyptera nigricornis Mg. was found in Holland for the second time (St. Pietersberg, Province of Limburg, 23-V-1950); 1 ♂. Until now only a few specimens have been found in Europe. (See: Mannheims in: Lindner, „Die Fliegen der Pal. Region”. Lief. 167, pag. 27).

SAPYGINA DECENGUTTATA Jur.

(f.n.g. of f.n.sp.?)

In de zomer van 1950 ving ik tegelijk met enkele *Eriades truncorum* L. en de gewone parasiet bij deze, n.l. *Stelis breviscula* Nyl., een insect, dat op het eerste gezicht een gewone graafwesp leek. Al deze diertjes vlogen in mijn tuin op gele composieten. De nervatuur van de voorvleugel deed dadelijk wel wat aan *Dolichurus* denken. Het was een ♂ (10-VI-50). Op 12-VII-50 ving ik op dezelfde bloem, n.l. *Achillea filipendula* een ♀. Toen ik de diertjes later ging determineren aan de hand van Schmiedeknecht, bleek mij terstond dat ik met een heel andere groep der *Hymenoptera aculeata* te doen had dan de *Sphegidae*. Het pronotum immers was zeer sterk ontwikkeld en reikte tot aan de voorvleugelwortels. Ik had dan ook te doen met een lid van een onderfamilie der graafwespen, n.l. de *Sapygidae*, ook wel genoemd „Keulenwespen”, vanwege hun knotsvormig verdikte sprieten.

Van deze groep zijn in Nederland bekend *Sapyga clavicornis* L., *Sapyga quinquepunctata* F. en nog pas onlangs *S. similis* F. (zie Nat. Hist. Maandblad 1950, p. 48). Al komen de twee eerstgenoemde soorten op meer plaatsen in ons land voor, toch kan men ze zeldzaam noemen en is een vangst van een dezer diertjes een bijzondere gebeurtenis.

Sapygina decenguttata Jur., een mooi glimmend zwart insect met kleine witte vlekjes op de abdominale segmenten, werd tot dusverre nog niet in Nederland gevangen, wat niet wil zeggen, dat ze niet op meer plaatsen zou voorkomen. Van de *Sapyga*'s immers is bekend, dat ze graag op oud hout en schuttingen zitten, dus nogal onopvallend.

Mijn exemplaren vielen op de platte gele tui- len van *Achillea* onmiddellijk op, ook al omdat ze in tegenstelling met andere insecten zo weinig beweeglijk waren, ondanks de warme temperatuur.

Schmiedeknecht noemt haar een Zuidelijke soort, voorkomend in Italië, Tirol, Weilburg, Wiesbaden, maar veronderstelt, dat zij vaak over het hoofd is gezien, want zij is ook veel Noordelijker gevangen, n.l. bij Lenkovo in Litauen; Friese noemt bij de plaatsen ook nog Bamberg (Beieren).